

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

6 februari 2006

KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

JAARVERSLAG

2004-2005

VERSLAG VAN DE VLAAMSE REGERING

inzake de rechten van het kind 2005

GEDACHTEWISSELING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door mevrouw Gerda Van Steenberge**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Dany Vandenbossche.

Vaste leden:

de heren Erik Arckens, Johan Deckmyn, Werner Marginet, mevrouw Marie-Rose Morel, de heer Jurgen Verstrepen;

de heren Carl Decaluwe, Stefaan De Clerck, Steven Vanackere, Johan Verstreken;

de heer Jean-Marie Dedecker, mevrouw Margriet Hermans, de heer Herman Schueremans;

de heren Bart Caron, Chokri Mahassine, Dany Vandenbossche.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Freddy Van Gaever, Rob Verreycken, Frans Wymeersch;

de dames Vera Jans, Sabine Poleyn, Tinne Rombouts, de heer Johan Sauwens;

mevrouw Patricia Ceysens, de heren Marnic De Meulemeester, Sven Gatz;

mevrouw Michèle Hostekint, de heren Jan Roegiers, André Van Nieuwkerke.

Toegevoegde leden:

de heer Jos Stassen;

de heer Kris Van Dijck.

Zie:

42 (2005-2006)

– Nr. 1: Jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat

INHOUD

	Blz.
1. Toelichting door de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel bij het verslag van de Vlaamse Regering inzake de rechten van het kind 2005	4
2. Toelichting van mevrouw Ankie Vandekerckhove, Kinderrechtencommissaris, bij het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat 2004-2005	7
3. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	10

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media organiseerde op 19 januari 2006 een gedachtewisseling met mevrouw Ankie Vandekerckhove, Kinderrechtencommissaris, over het Jaarverslag 2004-2005, en met de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel over de jaarlijkse verslaggeving van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement en de Kinderrechtencommissaris inzake de rechten van het kind 2005.

1. Toelichting door de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel bij het verslag van de Vlaamse Regering inzake de rechten van het kind 2005

Minister *Bert Anciaux* stelt vast dat het Vlaams Parlement net als vorig jaar gekozen heeft voor een gezamenlijke bespreking van het jaarverslag van de Vlaamse Regering inzake de rechten van het kind en van het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat (KRC). Gezien de regering aan het Vlaams Parlement en aan de Kinderrechtencommissaris moet rapporteren, kan de minister deze keuze alleen maar onderschrijven. Hij betreurt dat het regeringsrapport over de naleving van de rechten van het kind in die landen en regio's waarmee Vlaanderen een samenwerkingsakkoord heeft, buiten deze bespreking blijft.

De minister drukt de wens uit dat zowel de voorliggende jaarverslagen als het tweede Vlaamse jeugdbeleidsplan zullen worden voorgelegd aan de andere commissies. Kinderrechten en jeugdbeleid zijn immers omvattende en dus bevoegdheidsoverschrijdende aangelegenheden.

Het jaarverslag is opgemaakt aan de hand van de bijdragen van 18 van de 24 aanspreekpunten Kinderrechten die hebben meegewerkt. Daartoe verstrekten de coördinatie kinderrechten op de Vlaamse administratie een sjabloon. In tegenstelling tot vorig jaar hebben nu, zoals gevraagd, alle administraties voor hun bijdrage het sjabloon gebruikt. Het gebruik van het sjabloon, sinds 2004, zorgt zeker niet per definitie voor een kwalitatief betere rapportering. Toch is het opvallend dat aan de beleidsconclusies dit jaar veel meer aandacht besteed werd. De inspectie van Financiën heeft dat ten zeerste geapprecieerd. In haar advies wijst zij op de noodzaak om de beleidsconclusies 2004 te blijven opvolgen.

De administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting en Monumenten en Landschappen, de Vlaamse

Huisvestingsmaatschappij (VHM), het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO) en het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH), het Gemeenschapsonderwijs, en de Vlaamse Gemeenschapscommissie dienden dit jaar geen bijdrage in. Dit kan, vermits er gefocust wordt op nieuwe initiatieven. Verder heeft Ambtenarenzaken sinds vorig jaar geen aanspreekpunt meer. Men stelt dat men geen verbanden ziet met kinderrechten. Bij de Vlaamse Gemeenschapscommissie is er ooit een aanspreekpunt aangeduid, maar thans is er onduidelijkheid over wie die rol nu opneemt. Als minister bevoegd voor Brussel vindt minister Anciaux het problematisch dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie, ondanks zijn uitdrukkelijke vraag, weer niet bijgedragen heeft aan deze rapportage. Als minister van Sport stelt hij tot zijn groot ongenoegen vast dat BLOSO in 2005 nog steeds geen aanspreekpunt heeft aangeduid om het kinderrechten- en jeugdbeleid op te volgen. Dat moet in 2006 veranderen. Door het Beter Bestuurlijk Beleid heeft de minister nu meer rechtstreekse mogelijkheden in dat verband.

Naast de voor kinderen en jongeren traditionele bevoegdheden jeugd, welzijn en onderwijs komen dus ook harde sectoren zoals milieu, media en mobiliteit aan bod. Bij huisvesting en ruimtelijke ordening waren er deze keer geen nieuwe gegevens. Ook de bijdragen inzake mobiliteit waren beperkter dan voorgaande jaren.

De jaarlijkse verslaggeving is een belangrijke graadmeter voor de betrokkenheid van de beleidsdomeinen en de beleidsverantwoordelijken op de rechten van het kind. De minister hoopt dat voornoemde vaststellingen slechts een tijdelijk fenomeen zijn. De minister komt hier straks op terug, maar wil nu alvast reeds meegeven dat hij in het kader van de volgende jaarverslagen de medewerking van alle beleidsdomeinen zal blijven vragen.

Gezien de lovende commentaren tijdens vorige besprekingen werd de structuur van het jaarverslag behouden. In het tweede Vlaamse jeugdbeleidsplan werd de integratie van het jaarverslag kinderrechten in een jaarverslag kinderrechten én jeugdbeleid aangekondigd. Het is de bedoeling om zo op een geïntegreerde wijze opvolging te geven aan het gehele Vlaamse kinderrechten- en jeugdbeleid, namelijk het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK), de slotbeschouwingen van het Comité voor de Rechten van het Kind, het Vlaamse Actieplan Kinderrechten en het Nationale Actieplan voor Kin-

deren en het tweede Vlaamse jeugdbeleidsplan. Dat jeugdbeleidsplan concretiseert een aantal Vlaamse bevoegdheden op het vlak van kinderrechten. Zo werd bijvoorbeeld het in 2004 goedgekeurde Vlaamse Actieplan Kinderrechten zowat volledig geïntegreerd in het Jeugdbeleidsplan. Op die wijze engageert de Vlaamse Regering zich om dit plan te realiseren voor het einde van de regeerperiode, drie jaar eerder dan door de Verenigde Naties gevraagd.

In een eerste hoofdstuk 'horizontaal beleid' wordt het gecoördineerde beleid inzake de rechten van het kind van de coördinerende minister Kinderrechten toegelicht. De uitgangspunten van dit horizontale beleid zijn: het IVRK als ethisch en juridisch kader, de inclusiviteit en de universaliteit van dat verdrag en de vier grondprincipes ervan, namelijk het belang van het kind, de non-discriminatie, het recht op leven, overleven en ontwikkeling en het recht op participatie van de minderjarige.

In het hoofdstuk 'verticaal beleid' komen de maatregelen aan bod die binnen de diverse beleidsdomeinen werden genomen. Door de bespreking te ordenen op basis van de vier basisbeginselen wordt de nadruk gelegd op het inclusieve en bevoegdheidsoverschrijdende karakter van het kinderrechtenbeleid. Zoals door het decreet gevraagd, formuleert het derde hoofdstuk de beleidsconclusies. Daarbij wordt nu ook vrij uitgebreid stilgestaan bij de opvolging van de beleidsconclusies 2004. Er wordt aangegeven welke nog verdere opvolging vereisen. Bij de formulering van de nieuwe beleidsconclusies 2005 werd hiermee rekening gehouden. Voorts werd bij de nieuwe conclusies ook aangegeven bij welke actie of doelstelling uit het Vlaams Actieplan Kinderrechten ze aansluiten.

De behandelde periode gaat van 1 april 2004 tot en met 30 juni 2005, wat een verlenging betekent. Het doorkruisen van de verslaggeving door de werkzaamheden rond het tweede Vlaamse jeugdwerkbeleidsplan, waarbij ook de coördinerende ambtenaar en de aanspreekpunten kinderrechten voluit werden betrokken, leidde ertoe dat de decretale indiendatum 30 september niet kon worden gerespecteerd. Met het oog op de zojuist aangekondigde integratie in een ruimer document valt zelfs een nieuwe verslagperiode en indiendatum te overwegen. De minister zal dat onder meer met het KRC bespreken zodat de gezamenlijke behandeling met hun jaarverslag niet in het gedrang komt.

Het is jammer genoeg niet mogelijk om vandaag in te gaan op alle thema's en onderwerpen die door het verslag worden aangesneden. De minister blijft

vandaag dan ook voornamelijk stilstaan bij de horizontale aandachtspunten. Temeer daar zijn coördinerende bevoegdheid de collega-ministers niet ontlast van de verantwoordelijkheid die zij dragen binnen de aan hen toegewezen sectoren. Dat is volgens de minister de enige juiste vertaling van het principe van de inclusiviteit.

De minister heeft mogen vaststellen dat verschillende aanspreekpunten binnen hun administratie echte ambassadeurs zijn geworden van de kinderrechten en het kinderbelaan, en de belangen van kinderen en jongeren in het eigen beleidsdomein proactief opvolgen. De minister wil hen en de coördinatie Kinderrechten daarvoor feliciteren.

Bij de herwerking van het decreet Vlaams Jeugdbeleid wenst de Vlaamse Regering de aanspreekpunten kinderrechten en jeugd dan ook decretaal te verankeren. Ze moeten, ook na de implementatie van BBB, aangeduid worden bij alle departementen en bij alle voor kinderen en jongeren relevante agentschappen, zodat geen enkele bevoegdheid uitgesloten wordt. In overleg met de aanspreekpunten, het KRC en de middenveldorganisaties dient gewerkt aan een duidelijke functieomschrijving. Samen met de coördinerende ambtenaar zal de minister erop toezien dat in jaarlijks vorming wordt voorzien.

De positionering van de coördinatie kinderrechten bij het departement Cultuur, Jeugd, Sport, en Media mag niet ten koste gaan van de opgebouwde kennis en ervaring, maar moet leiden tot voldoende onderbouwing van, personeel voor en toezicht op het integrale kinderrechten- en jeugdbeleid. Het blijft moeilijk om zicht te krijgen op de naleving van de verplichting op de kindeffectrapportage. Er kan in elk geval niet gesproken worden van een serieuze toename ervan. Er zijn sinds 2 februari 1999 29 kindeffectenrapporten (KER's) opgemaakt. Het piekjaar was 2002 met tien KER's. In de eerste jaarhelft van 2005, tot 16 september, werden er vier KER's gemaakt. Daarnaast werd er bij vier ontwerpen van decreet wel een kindeffectoefening gemaakt maar werd de voorgeschreven methode niet gebruikt. Om de collega-ministers toch nog eens op de KER-verplichting te wijzen, heeft de minister hen begin juni 2005 een brief over de decretale KER-verplichting bezorgd. Voorts wil hij in uitvoering van het Jeugdbeleidsplan de KER uitbreiden tot een jongeren- en kindeffectrapportage (JoKER). Hij zal daarover meer informatie verstrekken bij de toelichting over het tweede Vlaamse Jeugdbeleidsplan.

De minister stelt dat een dergelijke procedure maar zin heeft als ze effectief bijdraagt tot decretale aan-

passingen ten gunste van kinderen en jongeren aan het ontwerpdecreet. Een verregaande inpassing in de reguleringsimpactanalyse kan volgens hem een oplossing zijn. Ook het Vlaams Parlement mag in deze zijn rol niet onderschatten.

In de korte periode dat hij coördinerend minister Kinderrechten is, heeft hij moeten vaststellen dat de coördinatie van de internationale engagementen op federaal niveau alles behalve vlot verloopt. Zo raakte het samenwerkingsakkoord met betrekking tot de oprichting van een Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind maar niet goedgekeurd. Na een lijdensweg van maar liefst vijf jaar heeft de minister van Justitie het definitieve ontwerp van samenwerkingsakkoord overgemaakt aan de Vlaamse Regering. Ondertussen werd het door de Vlaamse Regering goedgekeurd en overgemaakt aan het Vlaams Parlement. Het is zopas goedgekeurd.

Bij de principiële beslissing over de horizontale subsidies Kinderrechten 2006 heeft de minister erover gewaakt dat er voldoende middelen, 50.000 euro, gereserveerd blijven om bij te dragen tot de start van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind. Ook de realisatie van het Nationaal Actieplan Kinderrechten heeft veel voeten in de aarde gehad. De Vlaamse Regering keurde haar met het middenveld overlegd actieplan goed op 2 april 2004. Het Nationaal Actieplan kon uiteindelijk pas door de Vlaamse Regering worden goedgekeurd op 28 oktober 2005.

De minister heeft beslist om aan de werkgroep, die oorspronkelijk belast was met de opmaak van het Vlaams Actieplan Kinderrechten, het statuut van Reflectiegroep Jeugd- en Kinderrechtenbeleid te geven. Die reflectiegroep moet een permanente denktank zijn die samen met de medewerkers van de minister en de administratie het jeugd- en kinderrechtenbeleid in Vlaanderen voedt. De reflectiegroep werd ook ingeschakeld in het proces van de opmaak van het tweede Jeugdbeleidsplan. In deze reflectiegroep hebben de aanspreekpunten en de vertegenwoordigers van de belangrijkste kinderrechtactoren zitting. Het KRC is als waarnemer betrokken bij de werkzaamheden. De Vlaamse Jeugdraad en het Steunpunt Jeugd zitten mee aan tafel.

Sinds 2002 is er op de begrotingsallocatie kinderrechten een budget van 707.000 euro voorzien aan niet-gereguleerde subsidies. Het ontbreken van een reglementaire basis is geen voorbeeld van goed bestuur. Er is weinig rechtzekerheid en er kan geen

langetermijnbeleid worden ontwikkeld. Daarom nam de minister de eerste initiatieven in de richting van een reglementair kader. Hierbij staan twee vragen voorop, namelijk het onderscheid tussen de coördinatie van het kinderrechtenbeleid en de sectorale invulling van het IVRK en een naadloze aansluiting tussen de subsidielijnen voor Kinderrechten en die voor het Jeugdbeleid.

In afwachting van een decretale basis voor de subsidies kinderrechten verstuurde de minister in 2005 een bij de inspecteur van Financiën voorgelegde brief als preregulier kader voor de subsidies Kinderrechten in 2006. Voorlopig voorziet hij voor het decretale kader drie belangrijke beleidslijnen. Expertise- en eventueel ook coalitievorming maken deel uit van de regie en monitoring op het vlak van kinderrechten- en jeugdbeleid. Informatieve en participatieve organisaties, in het verleden vaak als kinderrechtenprojecten bestempeld, bijvoorbeeld de Kinder- en Jongerentelefoon, de Kinderrechtswinkels en andere, kunnen structureel of projectmatig ondersteund worden binnen het informatie- en participatieonderdeel van het decreet Vlaams jeugdbeleid. Projecten uit andere sectoren, zoals het project slachtofferhulp van het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, kunnen alleen impulsmatig vanuit het coördinerend jeugd- en kinderrechtenbeleid worden gesubsidieerd. De beleidsvisie vergt een decretale wijziging die in 2006 zal worden voorbereid en die in 2007 in het Vlaams Parlement zal worden beslecht.

Conform deze principes heeft de minister met zijn collega-minister Vervotte de afspraak gemaakt om naar aanleiding van de begrotingscontrole 2006 een eenloketsysteem voor de Kinderrechtswinkels, de Kinder- en Jongerentelefoon en het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk op te richten. Die organisaties spreken thans verschillende subsidielijnen aan om hun reguliere werking te garanderen.

De alignering van de subsidie kinderrechten op kalenderjaren vanaf 2006 zorgde ervoor dat er in 2005 uitzonderlijk wat meer ruimte was voor projecten dan de andere jaren. Het grootste deel van die vrije ruimte heeft de minister gebruikt voor de subsidiëring van zes jeugdinformatieproducten: drie gidsen en drie websites, telkens leeftijdsgebonden. Die producten zullen bij de aanvang van het schooljaar 2006-2007 klaar zijn.

Als coördinerend minister kinderrechten kan hij niet nalaten om naar aanleiding van de jaarverslagen kinderrechten stil te staan bij een aantal actuele thema's.

Met betrekking tot het recht op participatie en een duidelijke rechtspositie van het kind en de jongere zijn de beleidskeuzes in twee domeinen misschien wel cruciaal voor de toekomstige invulling van die principes in andere beleidsdomeinen. De minister heeft het hier over de integrale jeugdhulpverlening en de participatie in het onderwijs. Het is de taak van de minister en de parlementsleden om die evoluties op de voet te volgen en de belangen van kinderen en jongeren te bewaken. De minister hoopt immers dat het geen veeg teken is dat er totnogtoe zeer weinig in huis is gekomen van de engagementen in het participatie-decreet onderwijs en in het decreet integrale jeugdhulpverlening, alsook van de rechtspositie binnen de jeugdhulpverlening.

Ook de discussies over de hervorming van de jeugdbescherming en de profilering die daarmee gepaard gaat baren hem zorgen. In het publieke debat lijkt het erom te gaan wie het strengst durft te zijn. Het gaat nauwelijks of zelfs helemaal niet over de rechtswaARBorgen voor jongeren, over hun recht op onderwijs of over het verhogen van de kans op reïntegratie in de samenleving. De minister herinnert aan de tweeledige principes die aan de basis lagen van de herziening van de jeugdbeschermingsrecht, namelijk het responsabiliseren van jongeren die over de schreef gaan, maar ook het voorzien van gelijke rechtswaARBorgen voor die jongeren, net als voor volwassenen. De minister is het in die aangelegenheid eens met minister Vervotte. Hij heeft ook begrip voor de opmerkingen van een deel van de oppositie dienaangaande.

Ook over de flexibele kinderopvang kan er wel iets gezegd worden. Het is juist dat kinderopvang de ouders in de gelegenheid stellen te werken en dat deze sector aan laaggeschoolden een goede werkomgeving biedt. Maar er is meer, en dat ontbreekt in de publieke discussies. Kinderopvang vindt ook plaats binnen de vrije tijd van kinderen en jongeren en heeft een niet te miskennen pedagogische functie. Kinderopvang dient bijgevolg vooral ook te gebeuren op maat van kinderen en jongeren, met inbreng van hun behoeften en kansen tot participatie. Die invalshoek is beleidsmatig nog steeds veel minder evident. Vanuit het standpunt van kinderen en jongeren moeten er toch ook wel grenzen zijn aan een flexibele kinderopvang. Er kan misschien toch wel wat meer gedaan worden voor het garanderen van een gezins- en kindvriendelijker tewerkstellingsbeleid dat bijvoorbeeld toelaat thuis voor het zieke kind te zorgen. De minister geeft aan dat zijn bezorgdheden in deze dus mogelijk anders liggen dan die van de meeste poli-

tieke fracties. Als coördinerend minister voor het kinderrechtenbeleid beschouwt hij dat als zijn taak.

Spelende kinderen en jongeren kunnen volgens de minister geen voorwerp zijn van de geluidsnormen binnen de VLAREM-wetgeving. Plezier maken en spelen kan al eens luid gaan. Overlast is het in geen geval. Voorzieningen voor kinderen en jongeren, zoals opvanginitiatieven, hebben dus hun plaats in woongebieden, in het dorp en in de stad. De minister denkt dat dergelijke initiatieven in het kader van de VLAREM-wetgeving een beschermd statuut moeten krijgen. De minister vindt dat we er met zijn allen moeten over waken dat, met de toenemende ontgroening en vergrijzing, kinderen en jongeren in onze samenleving geen opgejaagd wild worden. Een stevige intergenerationele dialoog is nodig.

Los van een aantal inhoudelijke bezorgdheden op het eind van zijn toelichting, stelt de minister dat het Jaarverslag Kinderrechten duidelijk bewijst dat de naleving van de kinderrechten er in Vlaanderen anno 2005 wel degelijk op vooruit is gegaan. De minister is benieuwd naar de inschatting van de parlementsleden.

2. Toelichting van mevrouw Ankie Vandekerckhove, Kinderrechtencommissaris, bij het jaarverslag van het Kinderrechtencommissariaat 2004-2005

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* wou eigenlijk eerst een minuut stilte vragen voor de speelpleinwerking in Lauwe die door een omstreken vonnis werd gefnuikt, maar vreest dat de commissie nu al in tijdsnood zit. Het is tekenend dat er een dergelijk incident nodig is om kinderrechten op de agenda te plaatsen. De Kinderrechtencommissaris betreurt de tanende aandacht, zeker voor de meer fundamentele kinderrechtenthema's in het parlement. De commissiezalen lopen vaak leeg als kinderrechten besproken worden. Ook vandaag is dat het geval. Het KRC tracht nochtans met goedgevulde en hopelijk interessante jaarverslagen de interesse levendig te houden. De Kinderrechtencommissaris pleit voor meer aandacht niet alleen voor de schattige kinderen en jongeren, maar vooral voor hun rechten.

De combinatie van de bespreking van het regeringsverslag en het jaarverslag van het KRC was oorspronkelijk bedoeld om voldoende gelegenheid te hebben voor een discussie over bepaalde kinderrechtenkwesties. Vandaag is er hierdoor helaas net genoeg tijd voor een korte voorstelling van de verslagen, maar

niet voor een diepgaande discussie. Dat was nooit de bedoeling.

Het KRC betreurt ook de wijzigingen die aan het decreet houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat (...) zijn aangebracht (*Parl. St.* VI. Parl. 2002-03, nr. 1487/4). Oorspronkelijk moest het jaarverslag in de plenaire vergadering besproken worden en eventueel nader bekeken in geïnteresseerde commissies. Het decreet werd zonder veel gerucht in januari 2003 gewijzigd, en zelfs zonder het KRC daarbij te betrekken, wat in theorie natuurlijk niet hoeft. Nu kunnen de geïnteresseerde commissies het verslag bespreken en pas daarna kan het in de plenaire vergadering behandeld worden. Zelfs voor deze wijzigingen was het trouwens al een tijdje geleden dat het verslag de agenda van de plenaire vergadering gehaald had. Sindsdien is de kans van een plenaire bespreking eigenlijk alleen maar gedaald. De Kinderrechtencommissaris roept daarom eenieder op om te ijveren voor een behandeling van het verslag van het KRC in de plenaire vergadering. Pas zo kan er interesse gewekt worden om de link te leggen tussen alle beleidsdomeinen die te maken hebben met de rechten van het kind.

Mevrouw Ankie Vandekerckhove stelt vast dat alle thema's van het jaarverslag voor deze commissie van belang zijn. Het KRC heeft een aantal taken die uiteindelijk alle kunnen leiden tot adviezen aan het Vlaams Parlement en soms ook nog aan andere parlementaire assemblees: de ombudsfunctie – het verwerken van klachten en meldingen – een onderzoeksfunctie en een communicatiefunctie.

In het voorbije werkjaar, van september 2004 tot begin oktober 2005, is de ombudswerking enigszins verfijnd. Het is trouwens nodig om die werking continu bij te schaven zodat het een tweedelijnswerking blijft, met aandacht voor de ware klachten. Klachten en meldingen waarvoor men ook terecht kan bij de Kindertelefoon en de Kinderrechtswinkels, moeten daar behandeld worden. Het KRC krijgt nu meer vragen van kinderen zelf dan in de beginperiode. Vorig jaar was dat ongeveer 40 procent. De leeftijd van minderjarige melder is trouwens iets toegenomen tot gemiddeld 14 tot 16 jaar.

Het KRC ontving vorig jaar 88 – vaak juridisch getinte – vragen over de leefsituatie van minderjarigen, 708 klachten, waarin er melding gemaakt werd van problemen of mogelijke schendingen van de kinderrechten, en 158 informatievragen passend in

schoolopdrachten. Gelukkig houdt het onderwijs zich, meer en meer bezig met kinderrechten, zij het projectmatig. Daarom krijgt het KRC meer en meer vragen over het verdrag als dusdanig maar niet over de toepassing ervan in het eigen leven. De hulpverleners reageren op die meldingen met adviezen, doorverwijzingen, bemiddeling en verder onderzoek. Vaak is het een mix van die acties.

De thema's zijn gevarieerd: gezin, onderwijs, hulpverlening, leefsituatie, vrije tijd, minderjarigen en delinquentie, vluchtelingen, kinderrechten, media en een minimale restcategorie. Het profiel van de melder wisselt naargelang het thema. Bij de meldingen over vrije tijd zijn er in verhouding meer minderjarigen, terwijl de meldingen over gezinsthema's doorgaans afkomstig zijn van volwassenen rond het kind. Over de concrete leefsituaties in de buurt of op school nemen de minderjarigen zelf het vaakst initiatief.

De hoofdmoot van de meldingen gaat over het gezin, vaak over scheidingen. Kinderen melden problemen met de verblijfsregeling tijdens of na de scheiding van hun ouders. Opvallend blijft het schrijnende tekort aan informatie en inspraak van het betrokken kind of de betrokken jongere. Dat gebrek aan respect voor de inbreng van de minderjarige ontbreekt niet enkel bij de hulpverlening of de gerechtelijke macht, maar vaak ook nog bij de ouders. Kinderen zijn helaas nog te vaak de speelbal in het conflict tussen hun ouders en worden van het kastje naar de muur gestuurd.

Bij de vragen over het gezin horen natuurlijk de opvoedingsdiscussies in het gezin en de afstammingsdiscussies thuis. Kinderen willen bijvoorbeeld weten wie hun vader is, niet alleen bij adoptie maar ook bij conflicten tussen de ouders.

Onder de meldingen over de leefsituatie klasseert het KRC de meldingen over zaken die in het dagelijkse leven van de jongere geregeld aan bod komen. Het gaat daarbij onder meer over de vrije tijd, het gevoel van welbevinden, relaties en seksualiteit, drugs en alcohol en verkeer. Die thema's moeten ook aan bod komen in andere commissies. De klachten over de leefsituatie zijn moeilijker te onderzoeken omdat een duidelijk referentiekader zoals het IVRK soms ontbreekt. Meldingen over niet-georganiseerde activiteiten van kinderen zoals alleen op reis gaan, rondhangen in een bepaalde buurt, uitvoeren van klusjes, babysitten, geld verdienen enzovoort zijn niet altijd even duidelijk af te toetsen aan bestaande regelgevingen. Het zijn vaak discussies tussen ouders en

kinderen. De regelgeving omschrijft duidelijk het ouderlijke gezag en de rechten van de kinderen, maar biedt geen informatie over de afbakening en de combinatie van beide. Het KRC kan alleen proberen een duidelijk beeld te krijgen van de situatie en dan bemiddelend optreden. Het is moeilijk om daar beleidsaanbevelingen uit te puren. Dergelijke problemen kunnen immers niet altijd met regelgeving opgelost worden.

Het beleid moet wel een kader scheppen waar kinderen en jongeren met dergelijke vragen terecht kunnen. Volgens de Kinderrechtencommissaris mag bijvoorbeeld de opvoedingsondersteuning niet louter gericht zijn op ouders. Ze moet ook aan de kinderen ten goede komen, zij het via andere kanalen. Opvoeding is een tweezijdige relatie, de ondersteuning van die opvoeding dient beide partijen te dienen.

Het KRC heeft dit jaar ook opnieuw fors geïnvesteerd in het blijvend informeren en sensibiliseren van groot en klein over kinderrechten. Een groot deel van het budget gaat daar naartoe. Dat blijft nodig omdat de doelgroep zich voortdurend vernieuwt. Bij volwassenen moet daarenboven keer op keer op dezelfde nagel geslagen worden. Een publicatie met bijgaande advertentiecampagnes is onder meer de Jongerenjaarkrant. De deurhangers die recent werden gemaakt, zijn nu gericht op 0- tot 18-jarigen, terwijl de producten voorheen bestemd waren voor een bepaalde leeftijdscategorie. Om kosten te sparen heeft het KRC met deze deurhanger gezocht naar een product dat aanslaat bij adolescenten en kleuters, zowel qua tekst als qua illustraties. Volwassenen hebben het daar soms wel eens moeilijker mee. Ook in het parlement zijn er opmerkingen over geweest. De snelle herdruk bewijst echter dat dit product bij kinderen en jongeren, voor wie het uiteindelijk bedoeld was, enorm succesvol is. Het KRC blijft dan ook de deurhanger nog verspreiden.

Er zijn ook herdrukken gepland van de K30 en de verschillende megafoons. De Kinderrechtencommissaris dankt de verschillende departementen, onder meer het departement Jeugd, voor de distributie van de materialen, want daarvoor is het budget ontoereikend. Dat is een voorbeeld van synergie tussen het KRC dat instaat voor de inhoud van de publicaties en de Vlaamse Regering die ervoor moet zorgen dat kinderrechteninformatie op de juiste plaats terecht komt.

De website wordt voortdurend gevoed met de laatste informatie over kinderrechten. Volgend jaar zal ze

aangepast worden aan de recente evoluties en technieken. Het internet is trouwens het belangrijkste communicatieorgaan voor zeer veel jongeren.

Vorig jaar heeft het KRC ook nogal wat evenementen verzorgd, onder meer de deelname aan beurzen, de Vlaanderendag en de leerkrachtendag. De vijf kinderrechtdorpen ontvingen in totaal zo'n 150.000 bezoekers.

Het KRC kwam ook in de media, zowel proactief als reactief, over een waaier aan thema's. Er wordt behoorlijk veel tijd gestopt in netwerking en het opzetten van synergieën met andere instanties. Ze verwijst daarvoor naar de tekst van het jaarverslag.

Het belangrijkste op het vlak van onderzoek was vorige jaar Kliksons, de bevraging van meer dan 35.000 tieners. Daar kan nog steeds uit geput worden, in het bijzonder op lokaal vlak. Ook een specifieke kliksons- website werd daarop afgestemd.

Het KRC bracht ook een reeks adviezen uit, niet alleen op Vlaams maar ook op federaal niveau. Op federaal niveau bestaat er immers nog steeds geen KRC en sommige dingen zijn te erg om erover te zwijgen. Op federaal niveau gehoor krijgen is echter nog moeilijker dan op Vlaams niveau. Daarbij geeft mevrouw Vandekerckhove het voorbeeld van de hertekening van de fundamentele rechtspositie van de minderjarige. Elementen daarvan zoals het spreekrecht, de jeugdadvocaten en de zelfstandige rechtstoegang raken ook de Vlaamse minderjarigen. De Kinderrechtencommissaris roept de commissieleden op tot waakzaamheid. De wetsvoorstellen werden ontworpen maar ze zijn nog altijd niet rond.

Er werd een heel dossier gemaakt en een colloquium opgezet rond kinderen en scheiding. De Kinderrechtencommissaris hoopt dat men met minister Vervotte een stuk verder kan gaan rond de inhoud van bemiddeling op Vlaams niveau. Andere adviezen gingen over het verblijfsco-ouderschap, de bezoekeruimten, de supernanny, de adoptie door holebi's, de rechtspositie van minderjarigen, de kinderrechten en het jeugdbeleidsplan, de gedwongen jeugdhulp, de jeugdbescherming, de niet begeleide minderjarigen, het spijbelen, de pedagogische tik, de participatie en tieners en vrije tijd.

Een aantal dingen zullen terug te vinden zijn in het jeugdbeleidsplan, onder andere participatie en informatie, psychische en fysieke ruimte voor minderjarigen, de bevordering van vervoersautonomie,

investerings in preventie van verkeersongevallen en opvang van verkeersslachtoffers, wegwerken van drempels in het aanbod van voorzieningen en meer bewegen.

Afrondend noemt de spreker drie aandachtspunten. Het eerste is het recht op informatie. Er loopt een project waarin drie gidsen en drie sites aangemaakt worden die moeten aansluiten op de leefwereld en de behoeften van kinderen en jongeren, en voldoende aantrekkelijk en toegankelijk moeten zijn. Gezien het diverse en wisselende publiek is dat een zware opdracht. Men moet uitgaan zowel van wat de jongeren zelf concreet vragen als van wat de overheid tot haar proactieve informatieverantwoordelijkheid rekent. Ook de ondersteuning van het lokale niveau op dit vlak is erg belangrijk.

De link tussen kinderrechten en media is een ander aandachtspunt. Er zijn nog maar net nieuwe punten in de strafwet opgenomen. Voor deelname van gezinnen aan 'real life'-programma's zoals Supernanny is een ethische code wenselijk. Er is ook nood aan een positieve berichtgeving over jongeren. Regelgeving op zich is immers onvoldoende om de intolerantie te keren.

De rechten in en op ontspanning vormen het derde aandachtspunt. De Kinderrechtencommissaris herinnert aan het misbruik van regelgeving inzake milieu en ruimtelijke ordening. Het recht op spel en ontspanning staat in het verdrag. Het beleid moet daar voorwaardenscheppend en omkaderend optreden.

3. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* vindt het jammer dat er door tijdsdruk en de vastgelegde commissieplanning geen debat mogelijk is over het verslag. Er is helaas alleen ruimte voor een voorstelling en een reactie. Nochtans staat het verslag vol politieke uitspraken. Zij noemt het pleidooi voor adoptie door homoseksuele koppels. In het verslag staat dat uit onderzoek nog niet is gebleken dat het nadelig zou zijn om in een dergelijke omgeving op te groeien. Een aantal experts in de Senaat meldden nochtans wel nadelige effecten tijdens de bespreking van het homohuwelijk.

Mevrouw *Vandekerckhove* betwist dat zij een politieke uitspraak deed.

Mevrouw *Van Steenberge* is het voorts eens met het verstrekken van informatie door het KRC. Ze meent evenwel dat de grens met bemoeienis met het gezinsleven van de modale Vlaming soms wordt overschreden. Verdere vragen zal zij stellen in de bevoegde commissies. Ze kondigt aan dat ze zal ijveren voor een plenaire bespreking.

De heer *Jos Stassen* betreurt dat het probleem van de kinderrechten vandaag een marginale rol speelt. Het parlement treft mee schuld, want de houding tegenover de autonome organen die het zelf oprichtte, is veranderd. Toch weet de spreker dat het KRC meer dan zijn best doet om een aantal problemen op de agenda te zetten en om een aantal standpunten in te nemen. Die standpunten zijn onvermijdelijk vaak politiek. Dat is ook het geval als men bijvoorbeeld een standpunt inneemt over de situatie in Lauwe en daarbij de kinderrechten verdedigt. Maar hij heeft in tegenstelling tot mevrouw Van Steenberge niet het gevoel dat het KRC daarbij grenzen overschrijdt. Het houdt zich wel degelijk aan zijn opdracht en vervult die uitstekend.

Mevrouw *Trees Merckx-Van Goey* wijst op de twee pijlers, het parlement met het autonoom KRC aan de ene kant, en de regering aan de andere. Zij waardeert beide verslagen. Er werd competentie en expertise opgebouwd en dat gaat crescendo. De coalitie met het werkveld is ook in beide gevallen nauwer geworden. De aandacht voor netwerken groeit terecht. Daarbij spelen zowel de administratie als het KRC een rol. Ze spreekt vervolgens haar waardering uit voor het feit dat sinds het nieuwe beleidsplan de link met het Vlaams Parlement duidelijker is. Het Vlaams Parlement houdt wel degelijk rekening met de adviezen. Ze vraagt wel dat de aandacht voor kinderen en jongeren prominent blijft en dat kinderen en jongeren daar volwaardig zouden worden bij betrokken.

Ze vindt dat de wetgevende macht de kinderrechten al te vaak moduleert. Zij ijvert voor een militantere verdediging van het IVRK, zelfs als de eigen autonomie daaronder lijdt. De Vlaamse Parlementsleden moeten beter gemotiveerd worden zodat de steun voor het IVRK toeneemt.

Mevrouw Merckx-Van Goey heeft de indruk dat het KRC zijn werkzaamheden al te sterk laat bepalen door zijn functie van ombudsdienst. Het KRC heeft minder eigen initiatieven genomen, en heeft zich het voorbije jaar vooral laten inspireren door klachten en vragen van jongeren. De melders worden als een

representatieve groep beschouwd. Minder mondige kinderen worden zo over het hoofd gezien. Als voortaan naast kinderen ook jongeren terecht kunnen bij het KRC, dreigen die nog meer op de achtergrond te verdwijnen. Ze vraagt aandacht voor problemen die niet gemeld worden en voor thema's die typisch zijn voor kinderen. Ze benadrukt dat het IVRK van toepassing is op alle minderjarigen, jongeren en kinderen.

Onlangs heeft het Vlaams Parlement unaniem een resolutie goedgekeurd over de opvang van verkeersslachtoffers, met specifieke aandacht voor kinderen. Mevrouw Trees Merckx-Van Goey gaat ervan uit dat nog niet veel kinderen met dit thema naar de ombudsdienst van het KRC zijn gestapt. Ze vraagt dat de Kinderrechtencommissaris hierover een dossier zou samenstellen.

Mevrouw Merckx-Van Goey erkent dat minister Bert Anciaux als coördinerende minister inspanningen levert om de overige leden van de Vlaamse Regering bewust te maken van kinderrechten. Ze vraagt zich echter af hoe die inspanningen meetbaar kunnen worden gemaakt. Spreker is van oordeel dat binnen de gewestbevoegdheden de aandacht voor kinderrechten niet is toegenomen. Iedereen is van oordeel dat de beleidsdomeinen Leefmilieu en Ruimtelijke Ordening meer aandacht moeten opbrengen voor kinderen en jongeren. Ze vraagt aandacht voor de resolutie hierover die in december 2000 door het Vlaams Parlement werd goedgekeurd. Die resolutie bevat concrete aanbevelingen en berustte op een advies van het KRC. Aan de gemeenten werd ondermeer gevraagd aandacht te schenken aan kinderen en jongeren bij het opmaken van de gemeentelijke structuurplannen. Mevrouw Trees Merckx-Van Goey is daarnaast verrast dat de minister van Werkgelegenheid geen rol ziet voor zijn departement. Nochtans moeten sommige jongeren die tot de leeftijd 18 jaar onderworpen zijn aan de leerplicht, ook kansen krijgen om stage te lopen.

Het IVRK verplicht Vlaanderen om bij te dragen tot een verbetering van de levensomstandigheden van kinderen in ontwikkelingslanden. Bij de ratificatie van het IVRK was iedereen van oordeel dat ontwikkelingssamenwerking en een aangepast buitenlands beleid zouden volstaan. Vlaanderen moet ook een bijdrage leveren aan de realisatie van de Millenniumdoelstellingen tegen 2015. Daarom vraagt mevrouw Trees Merckx-Van Goey aandacht voor de Millenniumdoelstellingen in de beleidsdoelstellingen voor 2006.

Afsluitend stelt ze dat het verslag van het KRC aanbevolen lectuur is voor alle leden van het Vlaams Parlement. Ze is samen met het KRC voorstander van een plenaire behandeling van het jaarverslag maar wil voorkomen dat die bespreking in een vrijwel leeg parlement plaatsvindt.

De heer *Bart Caron* verwijst naar de tussenkomst van mevrouw Van Steenberge, en vindt het logisch dat een discussie over kinderrechten niet politiek neutraal is. Voor hem is er echter een groot verschil tussen samenlevingsopbouw en partijpolitiek. Bovendien is het IVRK een universeel aanvaarde wettelijke basis.

Hij merkt op dat het Vlaams Parlement vaak de indruk wekt verveeld te zitten met zijn eigen paraparlementaire instellingen. Het KRC dient parlamentsleden te adviseren zodat ze met kennis van zaken tewerk kunnen gaan. Tegelijk wijst het KRC de parlamentsleden vaak op een aantal onaangename zaken. Daardoor staat de positie van het KRC bij momenten ter discussie. Ten slotte betreurt hij de beperkte aandacht voor de voorstelling van het jaarverslag.

Hij heeft een lijst gemaakt van alle klachten tegen jongeren. Het aantal klachten neemt toe. Hij betreurt het huidige klimaat, te meer omdat de klacht in Lauwe is ingediend door een aantal leerkrachten.

Afsluitend stelt de spreker dat hij geregeld gebruik maakt van de adviezen van het KRC. Hij raadt alle parlamentsleden aan zijn voorbeeld te volgen. Dat zal alle jongeren en kinderen ten goede komen.

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* benadrukt dat zij mee wil bouwen aan de samenleving, ook al houdt ze er een andere politieke overtuiging op na.

Mevrouw *Ankie Vandekerckhove* zegt dat het KRC zich laat leiden door alle mensenrechtenverdragen. Het IVRK is een bindend juridisch instrument. De internationale regelgeving geldt voor alle politieke partijen. Uitlatingen over maatschappelijke fenomenen zijn alleen politiek in de meest brede zin van het woord. De standpunten van het KRC worden pas politiek in de enge zin van het woord, wanneer ze worden overgenomen door een politicus. Het KRC stuurt zijn adviezen naar elk parlamentslid, elk regeringslid en elke belanghebbende. Het KRC gaat ook in op de adviesvragen van alle politici.

De Kinderrechtencommissaris begrijpt de opmerkingen over de onduidelijke grens tussen informatie over kinderrechten en bemoeienis in het gezin. Het KRC

is echter decretaal verplicht om minder- en meerderjarigen in te lichten over het IVRK. Niet de informatie over kinderrechten wijzigt de verhouding tussen ouders en kinderen, wel het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind zelf.

De Kinderrechtencommissaris is tevreden dat de meeste commissieleden erkennen dat het jaarverslag in de plenaire vergadering besproken moet worden.

Ze is ook blij te horen dat veel parlementsleden zich ervan bewust zijn dat het Vlaams Parlement op een eigenaardige manier omgaat met zijn PPI's. PPI's moeten vaak hun bestaan legitimeren, terwijl ze zijn opgericht door het Vlaams Parlement zelf. Ze heeft de indruk dat het KRC in de hoek zit waar de meeste klappen vallen. Ze benadrukt wel dat er tijdens de recentste begrotingsopmaak weinig problemen waren. Ze hoopt dat het tij aan het keren is.

Het KRC concentreert zich ook bij voorkeur op thema's die door geen andere instanties of ngo behandeld worden. Het is ook een onafhankelijke ombudsdienst voor kinderen en jongeren. Ten slotte heeft het een decretaal mandaat om het Vlaams Parlement te adviseren. De Kinderrechtencommissaris betwist dat er enkel zou doorgewerkt worden uit thema's uit het ombudswerk. Het ombudswerk is wel een belangrijke infobron maar ook over andere thema's levert het Kinderrechtencommissariaat advies. Zo heeft de ombudsdienst geen vragen of klachten ontvangen over de uithandengeving, over het recht op mobiliteit, over bilocatie en bezoekenruimten of holi-biadoptie. Toch heeft het daarover een advies geformuleerd. In veel gevallen kan echter niet wetgevend opgetreden worden. Ze voelt zich integendeel ook soms gefrustreerd omdat ze, onder druk van de politieke actualiteit, soms nog te weinig aanvangt met de klachten. Ze benadrukt dat de doelgroep en de groep van de melders niet dezelfde is. De doelgroep van het KRC is iedereen tussen 0 en 18 jaar. Dat is ook de doelgroep van het IVRK.

Het KRC bouwt elk jaar meer competentie en expertise op. Het heeft geen beslissingbevoegdheid om iets aan te vangen met die expertise en competentie. Het probeert de parlementsleden op veel manieren te motiveren: door hun snel en indien nodig grondig te informeren maar ook bijvoorbeeld door de uitgebreidere voorstelling van het jaarverslag. Mevrouw Vandekerckhove benadrukt dat zij alles doet wat ze kan en mag om de parlementsleden te informeren.

In de conclusies wordt aandacht besteed aan gezondheidszorg: zelfdoding bij jongeren, geestelijke gezondheidszorg en kinderen met anorexia. Het KRC kiest thema's, rekening houdend met de activiteiten van de ngo's. Het KRC kiest zo ook voor thema's waar nog niemand anders mee bezig is. Het KRC schenkt aandacht aan verkeersslachtoffers in samenwerking met vzw Zebra. Het KRC onderschrijft de resolutie over de verkeersslachtoffers. Het hoopt betrokken te worden bij de staten-generaal.

Het KRC wordt vaak over het hoofd gezien. Het vraagt de parlementsleden geregeld over welke thema's zij advies willen ontvangen. De commissies die bezig zijn met kinderrechten, nodigen het KRC echter niet automatisch uit om een advies vragen. Zo was het KRC niet op de hoogte over de hoorzitting van de commissie Welzijn over Bijzondere jeugdbijstand en Integrale jeugdhulp.

De *minister* ontkent dat er weinig aandacht is voor kinderrechten. Jeugdruimte is een prioriteit voor het jeugdbeleid. Vanaf 2006 zal de rapportage aandacht schenken aan de situatie in de landen waarmee Vlaanderen samenwerkt. De minister gaat na wat precies gedaan kan worden aan de Millenniumdoelstellingen.

De *voorzitter* dankt de sprekers voor hun interessante bijdrage en sluit de vergadering.

De verslaggever,

Gerda
VAN STEENBERGE

De voorzitter,

Dany
VANDENBOSSCHE